

Sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej Comarch S.A. w 2021 roku

W 2021 roku Rada Nadzorcza działała w następującym składzie:

- Elżbieta Filipiak - Przewodnicząca Rady
- Andrzej Pach - Wiceprzewodniczący Rady,
- Danuta Drobnik – Członek Rady,
- Łukasz Kalinowski - Członek Rady,
- Joanna Krasodomska - Członek Rady,
- Anna Pruska – Członek Rady,
- *Tadeusz Włudyka - Członek Rady do dnia 24 czerwca 2021 r.

**W dniu 24 czerwca 2021 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki podjęło Uchwałę nr 24 w sprawie odwołania osoby nadzorującej. Pan Tadeusz Włudyka, został odwołany z funkcji Członka Rady Nadzorczej Comarch S.A. z dniem 24 czerwca 2021 r. na swoją prośbę.*

Rada Nadzorcza odbyła w 2021 roku 6 posiedzeń (11 marca, 27 kwietnia, 10 maja, 18 maja, 6 września, 29 listopada). Ponadto w dniach 27 kwietnia, 18 maja, 27 sierpnia oraz 15 grudnia 2021 roku odbyły się posiedzenia Komitetu Audytu.

Głównymi tematami posiedzeń Rady Nadzorczej były:

- 1) monitoring i analiza sytuacji finansowej i organizacyjnej Spółki i Grupy Comarch,
- 2) ocena realizacji przez Zarząd strategii Spółki,
- 3) wyznaczanie celów biznesowych dla Członków Zarządu oraz ocena ich realizacji
- 4) zapoznanie się z działalnością wybranych sektorów biznesowych Spółki i Grupy,
- 5) analiza i ocena ryzyka związanego z działalnością Spółki i Grupy,
- 6) nadzór nad systemem kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, *compliance* oraz funkcji audytu wewnętrznego w Spółce i Grupie,
- 7) sprawy formalno-prawne,
- 8) ocena oraz zatwierdzenie sprawozdań finansowych Spółki i Grupy,
- 9) ocena zasadności wydatków ponoszonych przez Spółkę oraz Grupę Comarch na działalność charytatywną oraz sponsoringową,
- 10) raportowanie danych niefinansowych.

Szczegółowy zakres czynności i uchwał podejmowanych przez Radę Nadzorczą w 2021 roku znajduje się w protokołach z posiedzeń Rady Nadzorczej, które znajdują się w siedzibie Spółki w Krakowie.

W związku z zasadą szczegółową nr II.Z.11. zawartą w części II "Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016" uchwałą nr 10/05/2021 z dnia 18 maja 2021 r. Rada Nadzorcza Comarch S.A. pozytywnie zaopiniowała projekty uchwał Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki, które odbyło się w dniu 24 czerwca 2021 r.

Na stronie www.comarch.pl, zgodnie z zasadą szczegółową nr I.Z.1.14. zawartą w części I "Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016" zostało opublikowane „Sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej i ocena sytuacji Comarch S.A. w 2020 roku” z uwzględnieniem pracy jej komitetów, wraz z przekazaną przez radę nadzorczą oceną systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla Spółki.

Rada Nadzorcza dokonywała bieżącej oceny, czy istnieją związki lub okoliczności, które mogą wpłynąć na spełnienie przez danego Członka Rady kryteriów niezależności i ustaliła, że w składzie Rady co najmniej dwóch Członków Rady Nadzorczej spełnia kryteria niezależności określone w zasadzie numer 2.3. Dobrych praktyk spółek notowanych na GPW 2021.

W okresie objętym sprawozdaniem Rada Nadzorcza monitorowała aktualną sytuację Spółki oraz opiniowała bieżące oraz planowane działania Comarch S.A. W szczególności Rada Nadzorcza dokonała przeglądu kwartalnych, półrocznych oraz rocznych sprawozdań finansowych Comarch S.A. oraz Grupy Kapitałowej Comarch. Każdorazowo po publikacji raportów finansowych miały miejsce posiedzenia Rady Nadzorczej, na których Rada zapoznawała się z wynikami finansowymi oraz bieżącą działalnością Spółki i analizowała zakres, rzetelność, prawidłowość oraz przejrzystość danych (w tym finansowych) prezentowanych przez Spółkę. Rada Nadzorcza zapoznawała się szczegółowo z sytuacją finansową poszczególnych sektorów biznesowych Spółki. Zarząd Spółki i uprawnieni pracownicy zapewnili Radzie Nadzorczej w tym zakresie dostęp do źródeł informacji i dokumentów, a także przygotowali stosowne prezentacje oraz udzielili niezbędnych wyjaśnień na temat sytuacji finansowej, a także przedsięwzięć realizowanych przez Spółkę. Rada Nadzorcza poprzez Komitet Audytu odbyła również spotkania z przedstawicielami podmiotu uprawnionego do badania i przeglądu sprawozdań finansowych Comarch S.A. oraz Grupy Kapitałowej Comarch. Rada Nadzorcza zapoznawała się także ze strukturą organizacyjną Spółki, systemem kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, *compliance*, funkcji audytu wewnętrznego oraz wydawała rekomendacje w zakresie ich udoskonalania.

Zdaniem Rady Nadzorczej przyjęte przez Spółkę i Grupę Kapitałową metody rachunkowości zostały zastosowane zgodnie z obowiązującymi w tej mierze przepisami prawa. W opinii Rady Nadzorczej współpraca z Zarządem Comarch S.A. układała się bez zastrzeżeń, a Zarząd przedstawiał wymagane informacje w sposób rzetelny, prawidłowy i jasny.

Funkcję podmiotu uprawnionego do badania i przeglądu sprawozdań finansowych za 2021 rok w Spółce pełniła BDO spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. Uchwała w sprawie wyboru podmiotu świadczącego usługi w zakresie badania i przeglądu sprawozdań finansowych Comarch S.A. za rok 2019, 2020 i 2021 została podjęta przez Radę Nadzorczą 27 maja 2019 r. W opinii Rady Nadzorczej podmiot uprawniony do badania i przeglądu sprawozdań finansowych Comarch S.A. oraz Grupy Kapitałowej Comarch został wybrany zgodnie z przepisami prawa, a biegli rewidenci, dokonujący tego badania i przeglądu, spełniali warunki do wydania bezstronnej i niezależnej opinii o badaniu, zgodnie z właściwymi przepisami prawa krajowego.

W ocenie Rady Nadzorczej, skład osobowy oraz zróżnicowanie kompetencji członków Rady pozwalają na skuteczne i należyte sprawowanie nadzoru nad działalnością Spółki we wszystkich obszarach jej działalności. Członkowie Rady są zróżnicowani zarówno pod względem płci, wieku jak i kierunku wykształcenia. Wszyscy posiadają wiedzę oraz umiejętności poparte wieloletnim doświadczeniem zawodowym. Trzech Członków Rady Nadzorczej spełnia kryteria niezależności określone w zasadzie numer 2.3. Dobrych praktyk spółek notowanych na GPW 2021.

Rada Nadzorcza Comarch S.A. ocenia swoją pracę w 2021 roku jako efektywną. Członkowie Rady wypełniali swoje obowiązki z zaangażowaniem, uczestnicząc w większości przypadków w pełnym składzie w jej obradach.

Komitet Audytu Comarch S.A. (odpowiednik Komisji Rewizyjnej w rozumieniu załącznika I do Zalecenia Komisji Europejskiej z dnia 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych (...)) działa zgodnie z Regulaminem Komitetu Audytu Rady Nadzorczej Comarch S.A. przyjętym 27 listopada 2017 r. Uchwałą nr 2/11/2017 Komitetu Audytu Comarch S.A. oraz zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą. Regulamin ten został zmieniony Uchwałą Rady Nadzorczej Comarch S.A. nr 12/05/2020 z dnia 26 maja 2020 r. W okresie od 1 stycznia 2021 roku do 31 grudnia 2021 roku w skład Komitetu Audytu wchodziły Pani Joanna Krasodomska jako Przewodnicząca Komitetu Audytu, Pani Danuta Drobniać jako Członek Komitetu Audytu oraz Pan Andrzej Pach jako Członek Komitetu Audytu.

Zgodnie z informacjami posiadanymi przez Spółkę dwóch członków Komitetu Audytu spełnia ustawowe kryteria niezależności (Pani Joanna Krasodomska oraz Pan Andrzej Pach).

Wiedzę w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych posiadają (i) Pani Joanna Krasodomska (doktor habilitowany nauk ekonomicznych; zatrudniona na stanowisku profesora uczelni w Katedrze Rachunkowości Finansowej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie; realizatorka krajowych i międzynarodowych projektów badawczych, autorka licznych publikacji naukowych podejmujących problemy sprawozdawczości finansowej i z zakresu zrównoważonego rozwoju; dyplomowana księgowa (nr w rejestrze 890); współpracuje ze Stowarzyszeniem Księgowych w Polsce, Oddziałem Okręgowym w Krakowie oraz Association of Chartered Certified Accountants (ACCA); reprezentuje Polskę w Europejskim Stowarzyszeniu Rachunkowości (European Accounting Association); jest członkinią krajowych i międzynarodowych organizacji skupiających osoby zawodowo związane z rachunkowością oraz Chapter Zero Poland) oraz (ii) Pani Danuta Drobniać (jest Biegłym Rewidentem, nr w rejestrze 9578; od 2001 roku pełni funkcję Prezesa Zarządu A.M. Jesiołowscy - Finanse Sp. z o.o. gdzie wykonuje audyty sprawozdań finansowych spółek kapitałowych, przeprowadza liczne audyty projektów unijnych, nadzoruje prace prawne, organizacyjne, finansowo-księgowe związane z połączeniami, wydzieleniami i przekształcaniami spółek kapitałowych, sporządza pisemne opinie w sprawach realizacji zobowiązań inwestycyjnych oraz nadzoruje prowadzenie kompleksowej obsługi księgowej spółek wraz ze świadczeniem dla nich doradztwa prawno-podatkowego; do czerwca 2019 roku była wizytatorem/kontrolerem Krajowej Komisji Nadzoru przy Krajowej Izbie Biegłych Rewidentów oraz wchodzi w skład Krajowej Rady Biegłych Rewidentów obecnej kadencji).

Wiedzę w zakresie branży IT posiada Pan Andrzej Pach (profesor nauk technicznych, autor ponad 250 publikacji naukowych z zakresu modelowania i analizy sieci komputerowych oraz sieci radiowych, uczestnik i kierownik wielu projektów badawczych. Jest nauczycielem akademickim zatrudnionym w Instytucie Telekomunikacji AGH, którym kierował w latach 1998 – 2016. W latach 2016-2020 pełnił funkcję Prorektora ds. Nauki AGH. Jest członkiem Komitetu Elektroniki i Telekomunikacji PAN).

W 2021 roku Komitet Audytu odbył 4 posiedzenia i zajmował się w szczególności:

- 1) monitorowaniem procesu sprawozdawczości finansowej,

- 2) monitorowaniem skuteczności systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, *compliance* oraz funkcji audytu wewnętrznego,
- 3) monitorowaniem wykonywania czynności rewizji finansowej,
- 4) monitorowaniem niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych,
- 5) monitorowaniem raportowania niefinansowego.

W zakresie posiadanych uprawnień, Rada Nadzorcza oraz Komitet Audytu zapraszały do udziału w ich obradach członków władz Spółki, biegłych rewidentów oraz audytora wewnętrznego Spółki.

Rada Nadzorcza oceniła, że w okresie sprawozdawczym od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. nie istniała potrzeba utworzenia w Radzie innych komitetów niż Komitet Audytu.

Ocena stosowania zasad ładu korporacyjnego oraz sposobu wypełniania obowiązków informacyjnych dotyczących ich stosowania

Niniejsza ocena stosowania przez Comarch S.A. zasad ładu korporacyjnego oraz sposobu wypełniania obowiązków informacyjnych dotyczących ich stosowania określonych w Regulaminie Giełdy i przepisach dotyczących informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych w 2021 roku została sporządzona przez Radę Nadzorczą zgodnie z zasadą numer 2.11.4. Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2021.

Comarch S.A., Spółka notowana na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., podlegała w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2021 r. zasadom ładu korporacyjnego określonym w dokumencie „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016”. Od 1 lipca 2021 r. Spółka na podstawie uchwały Rady Giełdy Nr 13/1834/2021 z dnia 29 marca 2021 r. została zobowiązana do stosowania zasad ładu korporacyjnego określonych w dokumencie „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2021” (załącznik do uchwały Rady Giełdy Nr 13/1834/2021 z dnia 29 marca 2021 r., dalej „DPSN 2021”). W dniu 30 lipca 2021 r. Zarząd Comarch S.A. na podstawie § 29 ust. 3 Regulaminu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., opublikował raport na temat stosowania przez Spółkę zasad wynikających z nowego zbioru zasad ładu korporacyjnego. Stosowna informacja na temat stanu stosowania przez Spółkę zasad zawartych w zbiorze „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2021” została zamieszczona na stronie internetowej Spółki. Zgodnie z opublikowanym raportem Spółka odstąpiła od stosowania następujących zasad: 2.1., 2.2., 3.3., 3.4., 3.6., 3.7.

Ponadto, w dniu 30 listopada 2021 r., Zarząd Comarch S.A. przekazał aktualizację informacji na temat stanu stosowania przez Spółkę zasad zawartych w zbiorze „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2021”, która jest także dostępna na stronie internetowej Spółki. Przyczyną aktualizacji informacji o stanie stosowania DPSN 2021 przez Comarch S.A. było powołanie audytora wewnętrznego kierującego funkcją audytu wewnętrznego, w związku z czym zasady 3.3., 3.4., 3.6. oraz 3.7. DPSN 2021 zaczęły być stosowane przez Spółkę.

Rada Nadzorcza monitorowała stosowanie przez Spółkę zasad ładu korporacyjnego oraz sposób wypełniania obowiązków informacyjnych dotyczących ich stosowania określonych w Regulaminie Giełdy i przepisach dotyczących informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych. Zagadnienia z

zakresu ładu korporacyjnego były omawiane z Komitetem Audytu, a odpowiednie dokumenty i raporty na temat wdrożenia zasad ładu korporacyjnego były przekazane przez pracowników Spółki bezpośrednio Komitetowi Audytu. Rada Nadzorcza zapoznała się z Oświadczeniami Zarządu o stosowaniu ładu korporacyjnego w 2021 roku Spółki oraz Grupy Comarch. W opinii Rady Nadzorczej, informacje udostępnione przez Spółkę są zgodne z wymogami i rzetelnie przedstawiają stan stosowania ładu korporacyjnego. Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową zarówno w języku polskim jak i angielskim, na której zamieszcza wszelkie informacje istotne dla inwestorów, w tym w zakresie stosowanych zasad ładu korporacyjnego.

W ocenie Rady Nadzorczej Spółka w 2021 roku w sposób prawidłowy wypełniała obowiązki informacyjne w zakresie stosowania zasad ładu korporacyjnego, określone w Regulaminie Giełdy oraz przepisach dotyczących informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych.

Ocena zasadności wydatków ponoszonych przez Spółkę oraz Grupę Comarch na wspieranie kultury, sportu, instytucji charytatywnych, mediów, organizacji społecznych, związków zawodowych itp.

Spółka Comarch S.A. od lat podejmuje liczne działania prospołeczne m.in. poprzez aktywne wspieranie sportu, obejmowanie mecenatem wydarzeń kulturalnych, wspieranie edukacji i rozwoju nauki oraz angażowanie się w pomoc najbardziej potrzebującym. Rada Nadzorcza pozytywnie ocenia prowadzoną przez Comarch S.A. oraz jej spółki zależne politykę w zakresie działalności sponsoringowej oraz charytatywnej, realizowaną m.in. poprzez:

- wsparcie finansowe inicjatywy budowy Krakowskiego Centrum Muzyki,
- sponsorowanie koncertu Last Night of the Proms,
- współpracę ze szkołami, uczelniami wyższymi oraz innymi placówkami edukacyjnymi, dzielenie się przez pracowników Comarch wiedzą podczas różnego rodzaju konferencji oraz eventów m.in.: UX Poland, Javeloper, czy dni kariery w Polsce, Francji i Belgii,
- popularyzacja wiedzy na temat systemów ERP oraz controllingu wśród uczelni i szkół zawodowych o profilach ekonomicznych, poprzez użyczenie systemów Comarch ERP, spotkania, seminaria oraz szkolenia,
- udostępnianie Strefy Innowacji Comarch, przestrzeni, w której prezentowane są osiągnięcia technologiczne Comarch w zakresie systemów informatycznych, telekomunikacji, Internetu Rzeczy czy sztucznej inteligencji,
- włączenie się pracowników do akcji krwiodawstwa na kampusie firmy w Krakowie, dzięki której udało się pozyskać łącznie 18 900 ml krwi,
- angażowanie się w propagowanie sportu wśród młodzieży oraz mieszkańców województwa małopolskiego, głównie przez sponsoring klubu sportowego MKS Cracovia SSA. Od 2003 roku firma jest tytularnym sponsorem najstarszego, istniejącego klubu piłkarskiego w Polsce, oraz pięciokrotnego Mistrza Polski – Cracovii, w tym także sekcji hokejowej,
- przekazanie dużej ilości sprzętu komputerowego do szkół, domów dziecka, szpitali, hospicjów i innych organizacji pożytku publicznego.

Rada Nadzorcza dokonała analizy przygotowanego przez Zarząd, szczegółowego zestawienia poniesionych w 2021 roku przez Spółkę oraz Grupę Comarch wydatków na

działalność charytatywną oraz sponsoringową. W ocenie Rady działania podejmowane przez Spółkę oraz Grupę Comarch w tym zakresie są racjonalne, przynoszą korzyści społeczeństwu oraz wywierają pozytywny wpływ na wizerunek Spółki oraz Grupy Comarch.

Informacja na temat stopnia realizacji polityki różnorodności w odniesieniu do Zarządu i Rady Nadzorczej

Comarch S.A. posiada politykę różnorodności, w tym wobec Zarządu oraz Rady Nadzorczej. Polityka różnorodności obejmuje spółki Grupy Kapitałowej Comarch oraz została zatwierdzona przez Zarząd Comarch S.A. Polityka różnorodności Comarch nie stawia żadnych barier ze względu na płeć, poglądy, orientację seksualną, pochodzenie rasowe lub etniczne w zakresie zatrudniania i polityki kadrowej, nie przyczynia się do dyskryminacji bezpośredniej lub pośredniej, ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie czy orientację seksualną. Polityka różnorodności Comarch nie przewiduje jednak udziału mniejszości w danym organie na poziomie nie niższym niż 30%. Tym niemniej Comarch S.A. częściowo spełnia wymóg zapewnienia 30% zróżnicowania w odniesieniu do kobiet i mężczyzn, ponieważ w składzie sześciuosobowej Rady Nadzorczej Comarch S.A. znajdują się cztery kobiety, co stanowi udział kobiet na poziomie 67%. Członkowie Rady są zróżnicowani zarówno pod względem płci, wieku jak i kierunku wykształcenia. Dwie osoby reprezentują przedział wiekowy 30-50 lat, cztery osoby są w wieku powyżej 50. roku życia. Wszyscy posiadają wiedzę oraz umiejętności poparte wieloletnim doświadczeniem zawodowym. W skład Zarządu Comarch S.A. wchodzi wyłącznie mężczyźni, co związane jest przede wszystkim z charakterem prowadzonej przez Comarch działalności i specyfiką branży IT, w której mężczyźni stanowią znaczącą większość. Należy również podkreślić, że obecni członkowie Zarządu Comarch S.A. to osoby związane z Comarch od wielu lat (stanowiska zarządcze pełnią powyżej 5 lat), posiadające szeroką wiedzę w zakresie zagadnień technologicznych z obszaru IT i kwalifikacje konieczne na sprawowanych stanowiskach. Czterech członków Zarządu posiada wykształcenie techniczne, związane z branżą IT, dwóch członków Zarządu posiada wykształcenie ekonomiczne. Pięciu członków Zarządu znajduje się w przedziale wiekowym 30-50 lat oraz jeden w wieku powyżej 50 roku życia. W opinii Rady Nadzorczej, stosowana w Spółce polityka różnorodności w odniesieniu do członków Rady Nadzorczej jest satysfakcjonująca. Skład Zarządu w stosunku do Rady Nadzorczej jest w mniejszym stopniu zróżnicowany i wynika ze specyfiki branży IT.

**Załącznik nr 2 do uchwały nr 07/05/2022
Rady Nadzorczej Comarch S.A.**

**Ocena sytuacji Spółki z uwzględnieniem oceny systemu
kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla
Spółki, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego**

Rada Nadzorcza pozytywnie ocenia wyniki finansowe osiągnięte przez Spółkę w 2021 roku, jak również jej obecną sytuację finansową. Przychody ze sprzedaży wyniosły 1 067,4 mln PLN, zysk operacyjny osiągnął wartość 67,4 mln PLN, natomiast zysk netto 78,0 mln PLN. Rentowność operacyjna w 2021 roku wyniosła 6,3%, a rentowność netto 7,3%.

Rada Nadzorcza pozytywnie opiniuje kontynuowanie przez Spółkę w 2021 roku inwestycji w nowe produkty informatyczne i w udoskonalanie już istniejących. Nakłady na prace badawcze przekroczyły 26% przychodów ze sprzedaży, były one finansowane przede wszystkim ze środków własnych. Comarch S.A. intensywnie rozwijała m.in. nową generację systemu lojalnościowego, systemu ERP, systemów dla operatorów telekomunikacyjnych, rozwiązań e-commerce i związanych z usługami finansowymi. W 2021 roku dominującym modelem dostarczania rozwiązań informatycznych był model usługowy - Comarch jest jednym z liderów rynkowych w tym zakresie. Rada Nadzorcza zwraca uwagę, że kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju przedsiębiorstwa mają inwestycje w kapitał ludzki. Spółka na koniec 2021 roku zatrudniała w Krakowie i pozostałych krajowych oddziałach ponad 5 200 osób, będąc tym samym największym polskim pracodawcą wśród firm informatycznych. Jak co roku bardzo dużym zainteresowaniem cieszył się program letnich staży studenckich, dzięki któremu Comarch jest postrzegany jako pracodawca pierwszego wyboru na rynku pracy w branży informatycznej.

Rada Nadzorcza uważa za słuszną dalszą realizację przez Spółkę strategii wzrostu opartej na dywersyfikacji działalności pomiędzy różne segmenty branżowe, rozwoju własnych produktów oraz sprzedaży ich na rynku globalnym. Ponad 96% przychodów Spółki pochodziło ze sprzedaży własnych usług i rozwiązań, a połowa przychodów sprzedaży została zrealizowana poza Polską. W minionym roku bardzo szybko rozwijał się biznes na rynkach zagranicznych (wzrost o 9,6%), zwłaszcza w Azji i w Europie Zachodniej, Szczególnym zainteresowaniem klientów cieszyły się rozwiązania dla sektora telekomunikacji, których sprzedaż wzrosła aż o 73,7 mln zł, to jest o 78,8% w porównaniu do poprzedniego roku. Było to rezultatem realizacji dużych kontraktów pozyskanych w okresach wcześniejszych. Bardzo dobrą dynamikę wykazywała także sprzedaż systemów ERP. Dzięki szerokiej i kompleksowej ofercie nowoczesnych rozwiązań informatycznych oraz wysokiej jakości usług Comarch S.A. umocniła w 2021 roku swoją pozycję czołowego polskiego producenta oprogramowania oraz jednego z wiodących dostawców informatyki na świecie. Dzięki funkcjonującej od wielu lat globalnej sieci sprzedaży, spółka Comarch S.A. była w stanie – pomimo pandemii i ograniczeń z nią związanych – skutecznie rozwijać sprzedaż rozwiązań na nowych rynkach.

Rada Nadzorcza za pośrednictwem Komitetu Audytu monitoruje skuteczność systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, *compliance* oraz funkcji audytu wewnętrznego. W 2021 roku w Spółce Comarch S.A. została ustanowiona funkcja

compliance oraz audytu wewnętrznego w postaci wyodrębnionej jednostki odpowiedzialnej m.in. za zapewnienie zgodności z przepisami prawa, obszar kontroli wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego. Raz w roku przedstawiciel Zarządu przedstawiał Komitetowi Audytu opis funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz skuteczności jego działania. W 2022 roku po raz pierwszy osoba odpowiedzialna za audyt wewnętrzny w Spółce sporządziła i przedstawiła Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej sprawozdanie na temat funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem oraz *compliance*, jak również funkcji audytu wewnętrznego w 2021 roku w Comarch S.A. wraz z oceną ich skuteczności. W sprawozdaniu zostały zawarte m.in. następujące informacje:

- a) opis elementów systemu kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem, w tym informacja o jednostkach organizacyjnych pełniących istotną rolę w kontroli wewnętrznej oraz sposób sprawowania nad nimi nadzoru,
- b) informacja na temat przeprowadzonej w 2021 roku identyfikacji ryzyka, analizie oraz reakcji na rozpoznane ryzyka,
- c) wyniki przeprowadzonych audytów w 2021 roku,
- d) zagadnienia z obszaru *compliance*, w tym informacja o wdrożonych procedurach, opis mechanizmu zgłaszania naruszeń, dokonanych zgłoszeniach oraz stwierdzonych naruszeniach,
- e) opis działań podjętych w 2021 roku, aktualnie realizowanych oraz planowanych na 2022 rok w zakresie objętym sprawozdaniem.

Rada Nadzorcza zapoznała się ze sprawozdaniem oraz dokonała jego analizy. W 2021 roku Rada Nadzorcza dokonywała także stałej analizy obszarów ryzyka związanych z działalnością Spółki oraz analizy sposobu zarządzania tymi ryzykami przez Zarząd.

Jako najważniejsze ryzyka operacyjne w 2021 roku uznano:

- a) ryzyka związane z pracami R&D (wytwarzanie własnych produktów softwarowych),
- b) ryzyka związane z realizacją kontraktów długoterminowych,
- c) ryzyka związane z niedotrzymaniem warunków umów i skorzystaniem przez kontrahentów z udzielonych im gwarancji dobrego wykonania lub przysługujących im kar umownych,
- d) ryzyka zagranicznego otoczenia gospodarczego, prawnego i politycznego związane z realizacją kontraktów eksportowych,
- e) ryzyko rotacji personelu, ryzyko braku możliwości zatrudnienia odpowiedniej ilości wykwalifikowanych pracowników, ryzyko wzrostu kosztów pracy,
- f) ryzyko związane z rozprzestrzenianiem się koronawirusa SARS-CoV-2 oraz zachorowaniami na COVID-19, które ma wpływ na możliwość prowadzenia działalności gospodarczej przez Spółkę oraz na kondycję finansową klientów Spółki i generowany przez nich popyt na produkty i usługi informatyczne,
- g) ryzyka związane z wprowadzeniem zmian w przepisach podatkowych i ubezpieczeniowych określanych jako Polski Ład,
- h) ryzyko skokowego wzrostu kosztów energii elektrycznej,
- i) ryzyka związane z działalnością w krajach niestabilnych, w szczególności w Rosji i Ukrainie.

W zakresie ryzyka finansowego Rada Nadzorcza dostrzegła następujące zagrożenia:

- a) ryzyko kredytowe kontrahentów Comarch,
- b) ryzyko wypowiedzenia umów kredytowych w przypadku nieutrzymania

- wskaźników finansowych lub naruszenia klauzul sankcyjnych,
- c) zmienność kursów walutowych, w szczególności EUR/PLN, USD/PLN, GBP/PLN, CAD/PLN, CHF/EUR, BRL/PLN, RUB/PLN, NZD/PLN, UAH/PLN, MYR/PLN, JPY/PLN, KRW/PLN, TRY/PLN, ARS/PLN oraz COP/PLN wpływająca na opłacalność sprzedaży zagranicznej,
 - d) ryzyko płynności finansowej i zwiększone oczekiwania klientów w zakresie finansowania projektów informatycznych przez dostawców IT, związane z upowszechnieniem się sprzedaży produktów i usług informatycznych w modelu usługowym („cloud computing”).

W ocenie Rady Nadzorczej Comarch S.A. właściwie identyfikuje ryzyka związane z działalnością Spółki, skutecznie je mityguje oraz nimi zarządza. W opinii Rady systemy zarządzania ryzykiem, *compliance* oraz funkcja audytu wewnętrznego w Spółce spełniają odpowiednie potrzeby funkcjonalne, są efektywne oraz zostały zaprojektowane w sposób adekwatny do specyfiki i skali działalności. Sprawozdania finansowe przedstawiają rzetelny i kompletny obraz sytuacji Spółki. Opis głównych cech stosowanych w Comarch S.A. systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych został przedstawiony w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego. Rada Nadzorcza dokonała oceny sytuacji Spółki na podstawie analizy otrzymanych dokumentów, w tym sprawozdania przedstawionego przez audytora wewnętrznego, własnych ocen dokonanych po spotkaniach z Zarządem, kluczowymi pracownikami oraz biegłym rewidentem badającym sprawozdanie finansowe Spółki.

Rada Nadzorcza podkreśla, że Spółka w 2021 roku osiągnęła bardzo dobre wyniki finansowe, mimo funkcjonowania przedsiębiorstwa w warunkach pandemii Covid-19 i ograniczeń z nią związanych. Początek bieżącego roku przyniósł kolejne wyzwanie w postaci rosyjskiej agresji na Ukrainę. Comarch S.A. w pełni solidaryzuje się z narodem ukraińskim i od pierwszego dnia konfliktu udziela wsparcia w wielu formach i wielu obszarach. Działalność operacyjna Comarch S.A. prowadzona jest bez zakłóceń. W opinii Rady Nadzorczej skutki konfliktu nie będą miały istotnego negatywnego wpływu na sytuację gospodarczą przedsiębiorstwa - w 2021 roku klienci z Ukrainy i Rosji odpowiadali za 1,6% przychodów ze sprzedaży Spółki.

Rada Nadzorcza zwraca także uwagę na fakt, że poza działalnością biznesową Comarch S.A. realizuje politykę społecznej odpowiedzialności biznesu i zrównoważonego rozwoju. Comarch S.A. prowadzi działalność prospołeczną, wspiera organizacje pozarządowe oraz akcje charytatywne, jest mecenasem kultury, sztuki i sportu. Spółka prowadzi również działania proekologiczne, w 2021 roku zostały zrealizowane na terenie kampusu Comarch w Krakowie inwestycje w instalacje fotowoltaiczne, w wyniku których Spółka samodzielnie produkuje część energii zużywanej na własne potrzeby.

**Załącznik nr 3 do uchwały nr 07/05/2022
Rady Nadzorczej Comarch S.A.**

**Ocena sytuacji Grupy Comarch z uwzględnieniem oceny
systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem
istotnym dla Grupy, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego**

Rada Nadzorcza pozytywnie ocenia osiągnięcie przez Grupę założonych na 2021 rok celów rozwojowych i finansowych. Rok 2021 był dla Grupy Comarch kolejnym okresem udanego rozwoju i bardzo dobrych wyników finansowych. Skonsolidowane przychody ze sprzedaży osiągnęły wartość 1,63 mld PLN, zysk operacyjny osiągnął wartość 187,2 mln PLN, natomiast zysk netto przypadający na akcjonariuszy spółki 123 mln PLN. Rentowność operacyjna w 2021 roku wyniosła 11,5%, a rentowność netto 7,6%.

Rada Nadzorcza pozytywnie opiniuje dokonane w 2021 roku przez Grupę Comarch inwestycje w nowe produkty informatyczne i w udoskonalanie już istniejących. Nakłady na prace badawcze osiągnęły 19,5% przychodów ze sprzedaży, były one finansowane przede wszystkim ze środków własnych. Grupa Comarch intensywnie rozwijała m.in. nową generację systemu lojalnościowego, systemu ERP, systemów dla operatorów telekomunikacyjnych, rozwiązań e-commerce, dla sektora medycznego oraz związanych z usługami finansowymi. W 2021 roku dominującym modelem dostarczania rozwiązań informatycznych był model usługowy - Comarch jest jednym z liderów rynkowych w tym zakresie. Rada Nadzorcza zwraca uwagę, że kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju przedsiębiorstwa mają inwestycje w kapitał ludzki. Na koniec 2021 roku Grupa zatrudniała w Polsce i zagranicą 6 723 osoby. Jak co roku bardzo pozytywne efekty przyniósł program staży studenckich, dzięki któremu Grupa Comarch jest postrzegana jako jeden z pracodawców pierwszego wyboru na rynku pracy w branży informatycznej.

Rada Nadzorcza uważa za słuszną dalszą realizację przez Grupę strategii wzrostu opartej na dywersyfikacji swojej działalności pomiędzy różne segmenty branżowe, rozwoju własnych produktów oraz sprzedaży ich na rynku globalnym. Prawie 94% przychodów Grupy pochodziło ze sprzedaży własnych usług i rozwiązań informatycznych, a prawie 58% przychodów sprzedaży została zrealizowana poza Polską. W minionym roku szybko rozwijał się biznes zarówno na rynku krajowym (wzrost o 7,7%), jak również na rynkach zagranicznych (wzrost o 4,6%), zwłaszcza w Azji i w Europie Zachodniej. Szczególnym zainteresowaniem klientów cieszyły się rozwiązania dla sektora telekomunikacji, których sprzedaż wzrosła aż o 98 mln zł, to jest o 31,8% w porównaniu do poprzedniego roku. Było to rezultatem realizacji dużych kontraktów pozyskanych w okresach wcześniejszych. Bardzo dobrą dynamikę wykazywała także sprzedaż systemów ERP oraz usług i rozwiązań dla Medycyny. Dzięki szerokiej i kompleksowej ofercie nowoczesnych rozwiązań informatycznych oraz wysokiej jakości usług Grupa Comarch umocniła w 2021 roku swoją pozycję jako czołowego polskiego producenta oprogramowania oraz jednego z wiodących dostawców informatyki na świecie. Dzięki funkcjonującej od wielu lat globalnej sieci sprzedaży, Grupa Comarch była w stanie – pomimo pandemii i ograniczeń z nią związanych – skutecznie rozwijać sprzedaż rozwiązań na nowych rynkach.

Rada Nadzorcza za pośrednictwem Komitetu Audytu monitoruje skuteczność systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego. W 2021 roku w Spółce Comarch S.A. została ustanowiona funkcja

compliance oraz audytu wewnętrznego w postaci wyodrębnionej jednostki odpowiedzialnej m.in. za zapewnienie zgodności z przepisami prawa, obszar kontroli wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego. Raz w roku przedstawiciel Zarządu przedstawiał Komitetowi Audytu opis funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz skuteczności jego działania. W 2022 roku po raz pierwszy osoba odpowiedzialna za audyt wewnętrzny w Spółce sporządziła i przedstawiła Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej opis funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz ocenę skuteczności jego działania sprawozdanie na temat funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem oraz compliance, jak również funkcji audytu wewnętrznego w 2021 roku w Grupie Comarch wraz z oceną ich skuteczności. W sprawozdaniu zostały zawarte m.in. następujące informacje:

- a) opis elementów systemu kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem, w tym informacja o jednostkach organizacyjnych pełniących istotną rolę w kontroli wewnętrznej oraz sposób sprawowania nad nimi nadzoru,
- b) informacja na temat przeprowadzonej w 2021 roku identyfikacji ryzyk, analizie oraz reakcji na rozpoznane ryzyka,
- c) wyniki przeprowadzonych audytów w 2021 roku,
- d) zagadnienia z obszaru compliance, w tym informacja o wdrożonych procedurach, opis mechanizmu zgłaszania naruszeń, dokonanych zgłoszeniach oraz stwierdzonych naruszeniach,
- e) opis działań podjętych w 2021 roku, aktualnie realizowanych oraz planowanych na 2022 rok w zakresie objętym sprawozdaniem.

Rada Nadzorcza zapoznała się ze sprawozdaniem oraz dokonała jego analizy. W 2021 roku Rada Nadzorcza dokonywała także stałej analizy obszarów ryzyka związanych z działalnością Grupy oraz analizy sposobu zarządzania tymi ryzykami przez Zarząd.

Jako najważniejsze ryzyka operacyjne w 2021 roku uznano:

- a) ryzyko związane z pracami R&D (wytwarzanie własnych produktów softwarowych),
- b) ryzyko związane z realizacją kontraktów długoterminowych,
- c) ryzyka związane z niedotrzymaniem warunków umów i skorzystaniem przez kontrahentów z udzielonych im gwarancji dobrego wykonania lub przysługujących im kar umownych,
- d) ryzyko zagranicznego otoczenia gospodarczego, prawnego i politycznego związane z realizacją kontraktów eksportowych,
- e) ryzyko rotacji personelu, ryzyko braku możliwości zatrudnienia odpowiedniej ilości wykwalifikowanych pracowników, ryzyko wzrostu kosztów pracy,
- f) ryzyko związane z rozprzestrzenianiem się koronawirusa SARS-CoV-2 oraz zachorowaniami na COVID-19, które ma wpływ na możliwość prowadzenia działalności gospodarczej przez Grupę oraz na kondycję finansową klientów Grupy i generowany przez nich popyt na produkty i usługi informatyczne,
- g) ryzyka związane z wprowadzeniem zmian w przepisach podatkowych i ubezpieczeniowych określanych jako Polski Ład,
- h) ryzyko skokowego wzrostu kosztów energii elektrycznej,
- i) ryzyka związane z działalnością w krajach niestabilnych, w szczególności w Rosji i Ukrainie.

W zakresie ryzyka finansowego Rada Nadzorcza dostrzegała następujące zagrożenia:

- a) ryzyko kredytowe kontrahentów Comarch,

- b) ryzyko wypowiedzenia umów kredytowych w przypadku nieutrzymania wskaźników finansowych lub naruszenia klauzul sankcyjnych,
- c) zmienność kursów walutowych, w szczególności EUR/PLN, USD/PLN, GBP/PLN, CAD/PLN, CHF/EUR, BRL/PLN, RUB/PLN, NZD/PLN, UAH/PLN, MYR/PLN, JPY/PLN, KRW/PLN, TRY/PLN, ARS/PLN oraz COP/PLN wpływająca na opłacalność sprzedaży zagranicznej,
- d) ryzyko płynności finansowej i zwiększone oczekiwania klientów w zakresie finansowania projektów informatycznych przez dostawców IT, związane z upowszechnieniem się sprzedaży produktów i usług informatycznych w modelu usługowym („cloud computing”).

W ocenie Rady Nadzorczej Zarząd właściwie identyfikuje ryzyka związane z działalnością Grupy, skutecznie je mityguje oraz nimi zarządza. W opinii Rady systemy zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcja audytu wewnętrznego w Grupie Comarch spełniają odpowiednie potrzeby funkcjonalne, są efektywne oraz zostały zaprojektowane w sposób adekwatny do specyfiki i skali działalności. Sprawozdania finansowe przedstawiają rzetelny i kompletny obraz sytuacji Grupy. Opis głównych cech stosowanych w Grupie Kapitałowej systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych został przedstawiony w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego. Rada Nadzorcza dokonała oceny sytuacji Grupy Comarch na podstawie analizy otrzymanych dokumentów, w tym sprawozdania przedstawionego przez audytora wewnętrznego, własnych ocen dokonanych po spotkaniach z Zarządem, kluczowymi pracownikami oraz biegłym rewidentem badającym sprawozdanie finansowe Spółki i Grupy Kapitałowej.

Rada Nadzorcza podkreśla, że Spółka w 2021 roku osiągnęła bardzo dobre wyniki finansowe, mimo funkcjonowania przedsiębiorstwa w warunkach pandemii Covid-19 i ograniczeń z nią związanych. Początek bieżącego roku przyniósł kolejne wyzwanie w postaci rosyjskiej agresji na Ukrainę. Grupa Comarch w pełni solidaryzuje się z narodem ukraińskim i od pierwszego dnia konfliktu udziela wsparcia w wielu formach i wielu obszarach. Działalność operacyjna spółek Grupy Comarch prowadzona jest bez zakłóceń. W opinii Rady Nadzorczej skutki konfliktu nie będą miały istotnego negatywnego wpływu na sytuację gospodarczą przedsiębiorstwa - w 2021 roku klienci z Ukrainy i Rosji odpowiadali za 1,5% przychodów ze sprzedaży Grupy. Dla zwiększenia dywersyfikacji i bezpieczeństwa swojej infrastruktury, Grupa Comarch prowadzi budowę nowego Comarch Data Center w Stanach Zjednoczonych, które zostanie oddane do użytkowania w drugiej połowie bieżącego roku.

Rada Nadzorcza zwraca także uwagę na fakt, że poza działalnością biznesową Grupa Comarch realizuje politykę społecznej odpowiedzialności biznesu i zrównoważonego rozwoju. Grupa Comarch prowadzi działalność prospołeczną, wspiera organizacje pozarządowe oraz akcje charytatywne, jest mecenasem kultury, sztuki i sportu - także poza granicami Polski. Grupa prowadzi również działania proekologiczne, m.in. w 2021 roku zostały zrealizowane na terenie kampusu Comarch w Krakowie inwestycje w instalacje fotowoltaiczne, w wyniku których przedsiębiorstwo samodzielnie produkuje część energii zużywanej na własne potrzeby.